

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

«Компетентнісна модель фахівця»

Підготовки магістрів

спеціальності: 01 Освіта/Педагогіка

**освітньо-професійної програми: 011 Освітні, педагогічні науки Освітні,
педагогічні технології**

Луцьк - 2020

Силабус навчальної дисципліни «Компетентнісна модель фахівця»
підготовки магістрів, галузі знань : 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011
Освітні, педагогічні науки за освітньою програмою: Освітні, педагогічні
технології

Розробник: Косинська О.А., кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 3 від 9 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри:

(Чернета С.Ю)

© Косинська О.А., 202 р.

СИЛАБУС «КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ ФАХІВЦЯ»

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 011 Освітні, педагогічні науки Педагогіка вищої школи Магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 112 /4		Рік навчання__5__
		Семестр 10-й__
		Лекції 22 год.
		Практичні (семінарські) 22 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
ІНДЗ: <u>є / немає</u>		Самостійна робота 68 год.
		Консультації____ год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Косинська Олена Анатоліївна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент

Контактна інформація: 0678725011, olenakosinska55@ukr.net

Дні занять: відповідно до розкладу

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. Розглядається суть компетентнісного підходу до підготовки фахівців. Вивчаються сучасні вимоги до фахівця і його підготовки. Розглядаються дефініції: компетенція, компетентність, модель, компетентнісна модель фахівця, модель випускника. Підходи до побудови моделі фахівця. Компетентнісний підхід як основа нової версії галузевих стандартів вищої освіти України (ГСВОУ). Теорія та практика моделювання в процесі підготовки фахівця. Професійна діяльність фахівця як предмет моделювання. Моделювання як наукова технологія дослідження. Технологія моделювання структури компетентнісної підготовки фахівця.

2.Пререквізити: вивчення дисципліни базується на курсах: «Педагогіка і психологія в освіті», «Технології формування критичного та дивергентного мислення».

Постреквізити: на базі знань, умінь та навичок, отриманих при вивченні дисципліни будуть вивчатися такі навчальні курси: «Коуч технології в освіті», «Інтерактивні освітні технології», «Педагогічна діагностика і оцінювання», «Система управління якістю освіти».

3.Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Компетентнісна модель фахівця» є сформулювати знання студентів про особливості проектування моделі випускника

університету з позицій компетентнісного підходу. Виробити уміння формування структури професійних компетенцій майбутнього фахівця.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Компетентнісна модель фахівця» є:

- сформулювати розуміння завдань, що стоять перед системою вищої освіти щодо підготовки фахівців сучасного рівня;
- проаналізувати сучасні підходи до підготовки фахівців, які застосовуються у вищій освіті зарубіжних країн та в Україні;
- вивчити сучасні підходи до забезпечення якості освіти, визначення її критеріїв, організації навчання та управління ним, як чинників, що відображаються в змісті компетентнісного підходу підготовки фахівця;
- розглянути принципи компетентнісного підходу до підготовки фахівця; здійснити аналіз концепції компетентності що використовується у проектуванні, формуванні й створенні Європейського простору вищої освіти;
- сформулювати знання про сутність понять «компетентність» та «готовність» і їх роль у розробці моделі фахівця;
- опанувати основні характеристики понять «модель випускника» та «модель фахівця» ;
- сформулювати уміння користуватися різними класифікаціями компетентностей при розробці моделі фахівця;
- виробити уміння аналізувати критерії приналежності до кваліфікації;
- сформулювати уміння користуватися Національною рамкою кваліфікацій при розробці моделі фахівця.

4. Результати навчання (компетентності).

Фахові: здатність аналізувати теоретичні підходи до розуміння понять «компетентність», «компетенції», «компетентнісний підхід»; здатність розуміти дефініцію понять «готовність» та «підготовка» фахівця, «модель» фахівця, «компетентнісна модель фахівця», «кваліфікаційна модель фахівця»; здатність розуміти та застосовувати різні способи та методи моделювання у процесі підготовки фахівця; здатність розробляти компетентнісну модель фахівця; демонструвати глибокі знання закономірностей, принципів та методів реалізації компетентнісного підходу в освіті; здатність визначати ключові компетентності для спеціаліста будь-якого фаху, визначати структуру компетенції, механізми створення компетенцій фахівця; здатність розрізняти та формулювати фахові та загальні компетенції фахівця; здатність розв'язувати комплексні завдання з проблем компетентнісного підходу до підготовки фахівця; здатність ефективно використовувати різноманітні методи моделювання для створення компетентнісної моделі фахівця; здатність аналізувати і порівнювати різні класифікації компетентностей при розробці моделі фахівця; здатність користуватися Національною рамкою кваліфікацій при розробці моделі фахівця; здатність визначати індикатори компетенцій фахівця; здатність аналізувати з позицій компетентнісного підходу різні моделі фахівців; знаходити, аналітично сприймати, систематизувати письмову інформацію з друкованих і електронних джерел що розвитку загальносвітових підходів до формування моделі сучасного фахівця;

Загальні: здатність до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи; вміння гармонізувати комунікативну взаємодію як українською, так і іноземними мовами, готувати й оприлюднювати доповіді (усно/письмово), популяризувати власні наукові досягнення; прагнення до формування та розвитку комунікативних здібностей, міжособистісної взаємодії у професійній сфері; здатність професійно користуватись базами даних (у т.ч. інтернет-джерелами, бібліотечними фондами, фондами правової інформації),управляти інформаційними потоками з метою знаходження, систематизації, раціонального застосування й поширення

інформації, задіяної в наукових освітніх дослідженнях; володіння комп'ютерною та інформаційною культурою, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі; здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах і ситуаціях, що потребує застосування новітніх підходів та прогнозування; володіння принципами професійної, наукової та корпоративної етики; здатність до рефлексії власного освітнього та професійного досвіду, критичного оцінювання результатів діяльності; готовність до постійного саморозвитку та самовдосконалення; прояв допитливості, пізнавального інтересу, розуміння способів їх реалізації у процесі самонавчання; готовність до реалізації власного аксіологічного потенціалу; здатність до ведення професійної дискусії українською та іноземними мовами, використання форматів усного та письмового спілкування на засадах рівності наукових поглядів, заохочення до творення смислової множинності, інтелектуальної складності та багато-вимірності; вміння вільно й компетентно спілкуватися в діалогічному (полілогічному) режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю щодо сучасних концепцій дослідження проблем освіти; спроможність формувати теоретичні та прикладні моделі зарубіжного освітянського досвіду з метою більш комплексного осмислення вітчизняної педагогіки, проблематизації її концептуальних засад, вироблення науково обґрунтованих пропозицій щодо її подальшого розвитку; здатність до передання набутих знань іншим людям на основі застосування сучасної педагогічної методології, набуття вмінь постійного професійного самовдосконалення й самоосвіти з метою актуалізації знань про правову дійсність, збереження власного потенціалу актуального та інноваційного мислення; здатність до критичного осмислення освітянських проблем у навчанні та/або професійній діяльності на межі інтеграції предметних галузей; здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань і пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Методологічні та концептуальні засади підготовки фахівця						
Тема 1. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти	10	2	2	6		РМГ, ДС/2
Тема 2. Особливості компетентнісного підходу до професійної підготовки фахівців	10	2	2	6		ДС, Р/4
Тема 3. Модель фахівця як системоутворюючий чинник його професійної підготовки.	10	2	2	6		ДБ, РМГ/4
Разом за модулем 1	30	6	6	18		10
Змістовий модуль 2. Теорія та практика моделювання в процесі підготовки фахівця						
Тема 4. Компетентнісний підхід як основа нової версії галузевих стандартів вищої освіти України (ГСВОУ)	11	2	2	7		ДС/4

Тема 5. Моделювання як метод наукового пізнання.	11	2	2	7		ДС, Т/4
Тема 6. Професійна діяльність фахівця як предмет моделювання.	11	2	2	7		ДС,Т/4
Тема 7. Сутність поняття «моделювання» у педагогічній теорії і практиці	11	2	2	7		ДС/4
Тема 8. Загальна схема побудови моделі фахівця та його професійної діяльності	11	2	2	7		ДС, ДБ/4
Тема 9. Технологія моделювання структури компетентнісної підготовки фахівця	11	2	2	7		ДС, РМГ/4
Тема 10. Проектування професійної діяльності викладача вищої школи як соціально значущий процес та пріоритетне завдання	16	4	4	8		ТР, РМГ/6
Разом за модулем 2	38	16	16	50		30
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
ІНДЗ						
Інше (вказати)						
Всього годин / Балів	112	22	22	68		40

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Виконання всіх самостійних завдань ґрунтується на попередньому вивченні та опрацюванні теоретичного матеріалу. Самостійні завдання оформляються письмово у вигляді повідомлень, складених та правильно оформлених конспектів, таблиць тощо. Завдання виконуються до кожної теми практичних (семінарських) занять та представляються на практичних заняттях.

6. Політика оцінювання

Теми пропущених семінарських (практичних) занять студент опрацьовує самостійно, робить конспект питань, які виносилися на розгляд, чи виконує встановлені викладачем завдання у письмовій формі і може отримати кількість балів, відведену на тему.

При виконанні завдань студент повинен дотримуватися правил академічної доброчесності.

Якщо студента не влаштовує кількість балів, отриманих за практичне (семінарське) заняття чи модульну контрольну роботу, він може перескласти у тижневий термін за домовленістю з викладачем, але не більше одного разу.

7. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі усного іспиту.

Питання до іспиту:

1. Суть компетентнісного підходу в сучасній освіті.
2. Історія виникнення та зарубіжний досвід використання компетентнісного підходу.
3. Суть понять «компетентність», «компетенція». Відмінності між ними.

4. Поняття про «модель випускника» та його компетенції.
5. Болонський процес в контексті компетентнісного підходу до підготовки фахівця.
6. Моделі випускника ВНЗ першого та другого рівнів навчання (бакалавр та магістр). Розробка загальних та спеціальних компетентностей.
7. Компетентнісна модель фахівця у документах ЮНЕСКО.
8. П'ять загальних компетенцій, як очікуваний результат вищої освіти.
9. Загальні, професійні та академічні компетентності.
10. Розмежування та співвідношення понять кваліфікація та компетентність.
11. Національна рамка кваліфікацій. Поняття «компетентнісний підхід» та «кваліфікаційний підхід» до підготовки фахівця.
12. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі.
13. Підходи науковців щодо створення моделі фахівця. Визначення розбіжності між основними елементами кваліфікаційної моделі підготовки фахівців та компетентнісної моделі.
14. Елементи моделі підготовки фахівця.
15. Зміст освітньої програми як елемент моделі підготовки фахівців. Використання змісту освітньої програми як елемента кваліфікаційної моделі фахівця.
16. Побудова освітньої програми на блочно-модульній основі в компетентнісній моделі фахівця.
17. Сутність поняття «готовність до професійної діяльності». Співвідношення понять готовність та компетентність.
18. Державний освітній стандарт. Інтегрована класифікація компетентностей.
19. Модель соціально-професійної компетентності.
20. Приєднання України до Болонського процесу. Зміна парадигми вищої освіти України. Перенесення акцентів з організації навчального процесу на його кінцевий результат.
21. Змістовна і функціональна структура моделі сучасного фахівця.
22. Моделювання як метод наукового пізнання. Багатозначність поняття «модель».
23. Класифікація видів моделювання: за характером моделей, за характером модельованих об'єктів, за сферами застосування моделювання.
24. Види моделювання: інформаційне, математичне, логічне, історичне та ін.
25. Загальна схема розробки моделі.
26. Об'єкт моделювання. Об'єкт педагогічного моделювання.
27. Етапи моделювання підготовки фахівця.
28. Потреба в моделюванні фахівця і/або його професійної діяльності - причини.
29. Поняття «діяльності». Об'єкт діяльності. Предмет діяльності. Філософські, соціальні основи діяльності.
30. Професійна діяльність. Трудова діяльність. Виробнича діяльність. Соціальна діяльність.
31. Загальна структура професійної діяльності фахівця. Навчально-професійна діяльність, її характеристика та мета.
32. Професійна модель фахівця як конкретизація Державного освітнього стандарту. Сутність поняття модель фахівця та її завдання.
33. Дидактичне прогнозування і розробка моделі сучасного фахівця.
34. Функції і завдання моделювання.
35. Фактори, які впливають на модель фахівця.
36. Структура загальної моделі фахівця.
37. Основні вимоги до фахівця.
38. Основні етапи формування компетентностей майбутніх фахівців.
39. Педагогічні компоненти моделі формування професійних компетентностей майбутніх фахівців.
40. Вплив ринку праці на компетентнісну модель фахівця.

8. Шкала оцінювання

Таблиця 3.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

8.Рекомендована література та інтернет-ресурси:

Основна:

1. Голубенко О. Національна рамка кваліфікації у контексті європейських перетворень освітнього простору / О. Голубенко, Т. Морозова // Вища школа. - 2009. - № 3. - С. 44 - 56.
2. Зимняя И. А. Социально-профессиональная компетентность как целостный результат профессионального образования: (идеализированная модель) / И. А. Зимняя // Проблемы качества образования. Компетентностный подход в профессиональном образовании и проектировании образовательных стандартов. - М. : Исслед. центр проблем качества подг. спец., 2005. - С. 10 - 20.
3. Зінковський Ю. Стандартизація освіти як імператив реформування вищої школи / Ю. Зінковський // Вища школа. - 2010. - № 1. - С. 24 - 30.
4. Зубик Людмила. Модель формування професійних компетентностей майбутніх ІТ-фахівців у процесі вивчення фахових дисциплін // науковий вісник МНУ ім.В.Сухомлинського. Педагогічні науки. № 1 (52), лютий 2016 С.83-89.
5. Князян М. О. Компетентнісна модель професійної підготовки майбутніх фахівців /М. О. Князян // Теорія та методика навчання та виховання. – 2013. – Вип. 33. – С. 59–67.
6. Компетенції і компетентності у підготовці фахівця / П. М. Гусак, Л. Є. Гусак // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. - 2015. - Вип. 43. - С. 7-10. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu pp.2015.43.3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp.2015.43.3).
7. Лещенко Г.А.Компетентнісна модель фахівця як системоутворюючий чинник його професійної підготовки /Наукові записки.Серія «Педагогічні науки». Вип.173, - 2018, с.32 – 36.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Офіційне Інтернет представництво Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013).
9. Сабатовська І. С., Кайдалова Л. Г. Моделювання діяльності фахівця : навчальний посібник / І. С. Сабатовська, Л. Г. Кайдалова. – Х. : НФаУ, 2014. – 180 с.
10. Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця : навчально-методичний посібник / О. В. Столяренко. – Вінниця : Нілан - ЛТД, 2015. – 196
11. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти // НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Том 71. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота 2007. С 3-8.

Додаткова:

1. Бабін І. І. Стратегія й сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті Європейського простору вищої освіти / І. І. Бабін // Педагогіка і психологія. - 2009. - № 2. - С. 61 - 71.
2. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід // В кн.: Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень : Монографія / за заг. ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України В.І. Лозової. – Харків : “Апостроф”, 2011. – С. 188-216

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: Колективна монографія / Колектив авторів: Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І., Овчарук О. В., Парашенко Л. І., Пометун О. І., Савченко О. Я., Трубачева С. Е. / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.

4. Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування у вищій школі: Монографія / О. О. Біла, Т. Р. Гуменникова, Н. В. Кічук, Я. В. Кічук, М. О. Князян, С. О. Рябушко, Є. А. Улятовська / За ред. Н. В. Кічук. – Ізмаїл: ІДГУ, 2007. – 236 с.

5. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Бібік Н.М., Ващенко Л.С., Локшина О.І. та ін. ; за редакцією В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – 112 с.

6. Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов подготовки специалистов / Ю. Г. Татур // Материалы ко второму заседанию методического семинара. - М. : Исслед. центр проблем качества подг. спец., 2004. - С. 12 - 23.

7. Шадриков В. Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход / В. Д. Шадриков // Высшее образование сегодня. - 2004. - № 4. - С. 28 - 31.